

Förvaltningsutskottet

Strategin för den inre säkerheten

Till inrikesministeriet

INLEDNING

Remiss

Utskottet har begärt en utredning av inrikesministeriet om beredningen av strategin för den inre säkerheten.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- inrikesminister Paula Risikko, inrikesministeriet
- kanslichef Päivi Nerg, inrikesministeriet
- strategichef Ari Evwaraye, inrikesministeriet
- polisöverdirektör Seppo Kolehmainen, Polisstyrelsen
- chef, polisråd Robin Lardot, centralkriminalpolisen
- överdirektör Jaana Vuorio, Migrationsverket
- biträdande chef Seppo Ruotsalainen, skyddspolisen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

1. Inrikesministeriets utredning om beredningen av strategin för den inre säkerheten

Inrikesministeriet har på förvaltningsutskottets begäran till utskottets sammanträde den 6 september 2017 som en i 47 § 1 mom. i grundlagen avsedd utredning av beredningen av strategin för den inre säkerheten lämnat ett utkast av den 1 september 2017 till den samlade strategin (nedan strategin för den inre säkerheten) och en separat bilaga om verkställandet av regeringens projekt för säkerhetens fokusområden inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

2. Redogörelsen för den inre säkerheten, betänkandet om redogörelsen och strategin

Riksdagen har i enlighet med förvaltningsutskottets betänkande FvUB 7/2013 rd förutsatt att regeringen före utgången av 2017 till riksdagen lämnar en övergripande och detaljerad redogörelse om den inre säkerhetens tillstånd, verksamhetsresultaten hos de myndigheter och andra aktörer som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om verksamhe-

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

terna samt om de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter. Avsikten var att regeringen på bred bas och på lång sikt granskar den inre säkerhetens tillstånd jämte olika frågor och utvecklingsinsatser som har samband med det.

Statsrådets redogörelse som inte baserade sig på riksdagens förpliktande uttalande utan snarare på regeringsprogrammet lämnades till riksdagen under 2016 års riksmöte (SRR 5/2016 rd). Redogörelsen innehöll inte övergripande granskning, analys och utvecklingsinsatser så som det förutsattes i uttalandet. Däremot sägs det i redogörelsen att strategin för den inre säkerheten som utarbetas separat är regeringens främsta dokument för att definiera den inre säkerheten i framtiden.

Med beaktande av vad riksdagen har förutsatt och vad som har varit innehållet i redogörelsen för den inre säkerheten som lämnats till riksdagen, har förvaltningsutskottet sett det som nödvändigt att med anledning av redogörelsen lämna sitt omfattande och detaljerade betänkande under vårsessionen 2017 (FvUB 5/2017 rd). Utskottet har således självt utfört den granskning av den inre säkerhetens tillstånd jämte olika frågor och utvecklingsinsatser som har samband med det, som i uttalandet förutsattes av regeringen.

I förvaltningsutskottets betänkande om redogörelsen ingår förpliktande ståndpunkter i sex delar som riksdagen har godkänt och där regeringen avkrävs åtgärder. Betänkandet utgår från att åtgärderna tidsmässigt sträcker sig ända till mitten av nästa årtionde. Det förutsätts bland annat att regeringen tar betänkandet om redogörelsen över den inre säkerheten FvUB 5/2017 rd till grund för riktlinjerna och åtgärderna i anknytning till den inre säkerheten och följer riktlinjerna i betänkandet också i arbetet med strategin för den inre säkerheten. Betänkandets detaljer är en del av de nämnda riktlinjerna. Ställningstagandet utgår i grunden från att statsrådets anmälan om beredningen utanför riksdagen av en separat strategi för den inre säkerheten väsentligen ingår i redogörelsen för den inre säkerheten som lämnats till riksdagen. Eftersom strategin som utarbetas efter att redogörelsen lämnats är en viktig del av redogörelsen, kan strategin inte förbise eller nedprioritera ställningstagandena i betänkandet om redogörelsen.

3. Beredningen av strategin för den inre säkerheten

Strategin för den inre säkerheten som inrikesministeriet har tillställt förvaltningsutskottet ska godkännas som principbeslut av statsrådet. Däremot ingår bilagan som nämns ovan i början av utskottets ställningstaganden inte i den egentliga strategin. Bilagan som innehåller mer detaljerade åtgärder gäller en åtgärdsplan för inrikesministeriets förvaltningsområde inom ett av strategins enskilda delområden.

I strategins inledning betonas helt riktigt att det samhällspolitiska beslutsfattandet nästan alltid också gäller säkerhetsfrågor. I analogi till uttalandet i betänkandet om redogörelsen konstateras det i strategin att Finlands inre säkerhet inte skapas och upprätthålls enbart genom säkerhetsmyndigheternas åtgärder, utan med hjälp av samarbetet inom vårt förtroendesamhälle.

Strategin omfattar en inledning (kapitel 1), strategins föregripande delar (kapitel 2 och 3) och det strategiska åtgärdsprogrammet (kapitel 4). De föregripande delarna är enligt inledningen baserade på undersökningar och utredningar om megatrender och förändringskrafter som påverkar Finland under de kommande åren. I slutet av den delen dryftas hur förändringskrafterna nu och i nära

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

framtid yttrar sig i form av aktuella hot mot säkerheten. I det strategiska åtgärdsprogrammet med sina åtta åtgärdsprogram presenteras de åtgärder genom vilka landet reagerar på och bereder sig för säkerhetshot och förändringskrafter som är av betydelse för den inre säkerheten. Genom åtgärdsprogrammet eftersträvas enligt inrikesministeriet ett mer effektivt säkerhetssamarbete genom att utnyttja det finländska samhällets främsta resurser – samarbete och förtroende – och genom att ytterligare förbättra de nätverksbaserade verksamhetsmodellerna. Åtgärdsprogrammet innehåller totalt 36 åtgärder. Enligt utskottets uppfattning har de aktuella säkerhetshoten identifierats också i betänkandet om redogörelsen.

I strategins inledning sägs att strategin på grund av mångfalden av delfaktorer inom inre säkerhet inte försöker påverka alla delfaktorer. Strategin begränsas därför så att den gäller fenomen där risker relaterade till säkerhet i vardagen märkbart har ökat jämfört med tidigare år och vilka inom den närmaste framtiden beräknas medföra skada för säkerheten i hela samhället eller för en stor del av befolkningen.

I beredningen av strategin deltog enligt inledningen cirka 100 specialister som representerar drygt 30 organisationer inklusive olika myndigheter, organisationer och näringslivet.

4. Allmän bedömning av strategin för den inre säkerheten

Förvaltningsutskottet har 1) med anledning av sitt ansvarsområde och 2) i överensstämmelse med sitt ovan konstaterade uttalande som godkändes vid 2013 års riksmöte i sitt betänkande om den inre säkerheten granskat den inre säkerhetens så kallade innersta kärna särskilt med avseende på medborgarnas säkerhet och medborgarnas tillgång till säkerhetstjänster samt den relaterade verksamhetsförmågan hos myndigheter med ansvar för inre säkerhet. Bakgrunden är bland annat en pågående försämring av säkerhetsrelaterade nyckeltal och en försämring av medborgarnas känsla av säkerhet.

Dessutom har utskottet i sitt betänkande utöver hävdvunna hot tagit upp nyare hot såsom terrorism och hybridhot. Det är viktigt, menar utskottet, att strategin har uppdaterats med åtgärder relaterade till bekämpning av terrorism. Också hybridhoten lyfts fram i strategin. Dit hör bland annat att ingripa i cyber- och informationspåverkan.

Betänkandet om redogörelsen betonar åtgärder som påverkar de senaste årens omställningar i vår säkerhetspolitiska miljö. Finlands inre säkerhet står i ett nära samband med säkerheten i våra grannländer, EU och även en ännu större del av jordklotet. Samtidigt har de traditionella säkerhetshoten förblivit oförändrade, men säkerhetsmyndigheternas förutsättningar för att upprätthålla den inre säkerheten har försvagats. Ställningstagandena i betänkandet om redogörelsen är baserade på dessa utgångspunkter och på att utmaningarna inom den inre säkerheten kräver många typer av utvecklingsinsatser inklusive också ekonomiska satsningar.

Åtgärdsprogrammet i strategin består av åtta helheter: 1) analys och föregripande, 2) behörighet och kapacitet, 3) säkerhet i vardagen, 4) säkerhetskompetens och kriställighet, 5) innovationer inom säkerhet, 6) styrning av inre säkerhet, 7) säkerhetsarbete i landskapen och 8) uppföljning. Enligt strategin beaktas också förvaltningsutskottets betänkande om redogörelsen. Utskottet identifierar i sitt betänkande i sak delarna i åtgärdshelheten trots att bägge handlingarna har sina

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

egna formuleringar. I strategins åtgärdsprogram är behörighet och kapacitet således inte alls den enda del som har beröringspunkter i strategin och i betänkandet om redogörelsen, trots att behörigheten och kapaciteten har både direkt och indirekt inflytande också på andra delfaktorer i åtgärdspaketet. Således motsvarar det i inledningen nämnda beaktandet av förvaltningsutskottets betänkande åtminstone delvis utskottets egen uppfattning.

Att trygga verksamhetsmöjligheter och kapacitet för de centrala operativa myndigheterna inom inre säkerhet ingår i det centrala ansvarsområdet både för inrikesministeriet och förvaltningsutskottet. Båda parter har inom området sina egna uppgifter som ändå har samma syfte. Till dessa uppgifter som förpliktar båda parter hör enligt utskottets mening i den förändrade säkerhetspolitiska miljön åtminstone en lämplig, heltäckande och föregripande lagstiftning, en utbildad och tillräcklig personal inom säkerhetsmyndigheterna, utveckling av strategier och förfaranden för verksamheten och en funktionsduglig och tidsenlig materiel och utrustning inklusive utnyttjandet av den senaste tekniken som möjliggörs av digitaliseringen. Ett problem och en utmaning för myndigheterna inom inre säkerhet har en längre tid varit att samordna verksamheten och ekonomin och behovet av utveckling med knappt tilltagna resurser. Utan personal blir det inga arbetsinsatser och prioritering leder vid underdimensionering till att det saknas personal för andra lagstadgade uppgifter. Utan ekonomiska satsningar kan man inte heller skaffa ny teknik och de datasystem som behövs för att förbättra medborgarnas säkerhet. Det finns utvecklingsåtgärder som kan vidtas utan extra finansiering, men också de förlorar sin betydelse om ramarna saknas för exempelvis myndigheternas basfunktioner. Också för närvarande återstår bland annat för polisens del ett betydande behov av finansiering och anpassning till följd av tidigare nedskärningar. Det är ett beklagligt faktum som måste tillstås, att vi inte kan hantera det nuvarande säkerhetsläget adekvat med den nuvarande ramfinansieringen trots att åtgärder har vidtagits för att förhindra att situationen blir svårare. Av kostnaderna består cirka 70–80 procent av löneutgifter. När exempelvis lönekostnaderna för en polisman och gränsbevakare är i genomsnitt 60 000 euro per person, kostar det cirka 6 miljoner euro att anställa 100 fler tjänstemän. Faktum är att genom förhållandevis små ekonomiska tilläggsatsningar i statsfinanserna kan vi på ett trovärdigt sätt förhindra att stötpelarna för vår inre säkerhet bryts.

Början av 2000-talet präglas av brist på långsiktighet i fråga om omvärldsvillkor för inre säkerhet, trots att långsiktighet är ett villkor för en planenlig, effektiv och i sista hand ekonomisk verksamhet. Kortsiktig verksamhet leder i allmänhet till att samhällets totala kostnader ökar. Exempelvis polisutbildningen, som räcker 3,5 år, har förts än hit, än dit. Utbildning har ökat och minskats gång på gång utan någon helhetsplan. Därför går det exempelvis just nu inte att öka antalet poliser mer än vad det avgår poliser med pension, då antalet polismän som utexamineras från polishögskolan inte är tillräckligt stort för att det skulle vara möjligt. Också strategin för den inre säkerheten lider av kortsiktighet då den endast gäller den innevarande valperioden som det återstår knappa två år av. Däremot sträcker sig riktlinjerna i betänkandet om redogörelsen i likhet med de två övriga säkerhetsredogörelserna till mitten av nästa årtionde som ett led i de övergripande riktlinjerna för samhällets säkerhet.

Utskottet konstaterar att strategin som beretts under ledning av inrikesministeriet innehåller välgrundade delar. Åtminstone i en del av förslagen i strategin ligger behörighet och ansvar på andra aktörer än inrikesministeriet. Förebyggande verksamhet och beredskap hör helt naturligt både

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

till inrikesministeriets och förvaltningsutskottets uppgifter i den omfattning som ansvarsområdet förutsätter.

Verksamhetsplanen i strategin för den inre säkerheten är i överensstämmelse med sin strategiska karaktär mer allmänt hållen än den detaljerade åtgärdsplanen för inrikesministeriets förvaltningsområde med sina 57 punkter, som har tillställts utskottet som separat bilaga och som ska täcka åtgärdsdelen om behörighet och kapacitet. Den separata åtgärdsplanen ska inom inrikesministeriets ansvarsområde verkställa bland annat redogörelsen för den inre säkerheten. Förvaltningsutskottet påpekar att betänkandet om redogörelsen är riksdagens svar på redogörelsen om den inre säkerheten och att betänkandet är det primära dokumentet för utveckling av inre säkerhet till den del verksamhetsområdet tas upp i redogörelsen. Det får inte glömmas, vare sig i strategin eller i verkställandet. Utskottet kommer vid behov separat att följa upp och utvärdera strategin och verkställandet under innevarande valperiod. Före utgången av 2020 ska en skriftlig utredning om bland annat genomförandet av strategin lämnas till förvaltningsutskottet. Eftersom betänkandet om redogörelsen också på grund av ärendets natur når över valperioderna, är åtgärderna under innevarande valperiod relevanta bland annat med avseende på utredningen som ska lämnas till utskottet under nästa valperiod och den nya redogörelsen för den inre säkerheten som ska lämnas till riksdagen.

Utskottet konstaterar att den aktuella strategin för den inre säkerheten jämte åtgärder innehåller viktiga och välgrundade åtgärder. Ändå går det inte att värja sig för tanken att strategin jämte åtgärdsplan behöver kompletteras, preciseras och konkretiseras. Den separata åtgärdsplanen för inrikesministeriets ansvarsområde, som enligt utskottets uppfattning inte kommer att ingå i statsrådets principbeslut, innehåller däremot mer precisa åtgärder.

Utskottet har bedömt strategin och åtgärdsplanen inom ramen för den tid som stått till förfogande. Inte heller därför har utskottet möjligheter att själv förbinda sig till materialet, utan utskottet kommer att följa genomförandet av strategin och planen för verkställandet och vid behov ännu i efterskott bedöma själva strategin och verkställandet av den.

5. Utskottets detaljerade ställningstaganden om strategin för inre säkerhet

- Det är befogat att ytterligare precisera och konkretisera strategin jämte verksamhetsplan innan strategin godkänns.
- I det väsentliga innehållet i redogörelsen för den inre säkerheten ingår ett meddelande om att utvecklingsåtgärderna ingår i strategin för den inre säkerheten som bereds separat. Därför och med beaktande av riksdagens uttalande som förpliktar regeringen inskräpper förvaltningsutskottet att betänkandet om redogörelsen bör beaktas fullt ut i strategiarbetet. Det innebär bland annat ökad ramfinansiering åtminstone för personalutgifter, materiel och teknik.
- Enligt strategin ska åtgärderna genomföras före utgången av 2020. Men åtgärderna i betänkandet om redogörelsen har ett längre tidsspann som sträcker sig till mitten av nästa årtionde. Strategins tidsspann behöver förlängas för att motsvara redogörelsen.
- Polisens personalresurser utgör den arbetskraft som står till förfogande för olika uppgifter. I överensstämmelse med betänkandet bör strategin med beaktande av utbildning och pensionsavgångar inkludera en matematisk årsplan vars genomförande ger en återgång till sammanlagt 7 850 polismän på den nivå av årsverken som gällde vid början av 2000-talet. Ut-

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

gångspunkten för denna mängd årsverken är att säkerhetssituationen inte försvagas ytterligare från nuläget.

— Vi ser till att nyckeltalen förbättras för de olika myndigheterna inom den inre säkerheten vars nyckeltal har försvagats under en längre tid (exempelvis graden av utredda brott inom olika brottstyper inklusive så kallade vardagsbrott, polisens uttryckningstider vid larmuppdrag blir kortare i hela landet och även i glest bebodda områden; nödcentralssamtal besvaras snabbt). Samtidigt förbättras medborgarnas säkerhet. Ett glest bebott område är särskilt sårbart om området blir föremål för ett mer omfattande våldshot eller våldsdåd i terroristiskt syfte.

— Långsiktig verksamhet och dess förutsättningar måste absolut tryggas. Det mestadels in-konsekventa politiska beslutsfattandet under 2000-talet har inte gett möjligheter till en tillräckligt planerlig myndighetsverksamhet eller utveckling av densamma. Att utbilda en polis räcker exempelvis 3,5 år.

— Myndigheternas informationsgång måste absolut förbättras bland annat för att förhindra allvarliga våldsdåd. Centralkriminalpolisen har ansvaret för riskklassificering av personer som innebär hot och för de hotbedömningar som görs i klassificeringens efterföljd. Inom central-kriminalpolisen inrättades dessutom våren 2016 i anslutning till asylprocessen den centralise-rade funktionen Tupa som stöder brottsbekämpning och säkerhet. Målet är att trygga tillräcklig information i rätt tid mellan olika myndigheter i ett läge där asylutredningen har övergått från polisen till Migrationsverket. En utmaning för myndigheterna är exempelvis riskklassifi-cerade personer med finländsk bakgrund som kan göra sig skyldiga till svåra våldsbrott (bland annat så kallade ensamvargar). Vid hörandet har man tagit upp fall där riskklassificerade per-soner med mentala problem möjligen inte har ett kriminellt förflutet, men det har kunnat finnas väsentlig information om dem hos andra myndigheter. Sådan information kan med början från barnskyddsmyndigheterna finnas i många former hos social- och hälsovårdsmyndigheterna. I lagstiftningen ingår också normer som möjliggör överlåtande av information till myndigheter-na genom att de ger rätt till det men inte förpliktar till att lämna informationen. I praktiken fungerar informationsgången inte bra nog trots att man har jobbat på att förbättra den. Sam-mantaget måste lagstiftningen och dess praktiska tillämpning utvärderas för att underlätta myndigheternas informationsgång.

— Det måste satsas på att utveckla IT-system och digitaliseringen måste utnyttjas. Det inne-bär inte med nödvändighet att behovet av personal minskar, men skapar förutsättningar för att utveckla funktionerna och stärka den inre säkerheten. Ärendet tas på allmän nivå upp också i statsrådets redogörelse för den inre säkerheten.

— En negativ utveckling, där polariseringen ökar i samhället, bör starkt motarbetas för att det inte ska uppstå exempelvis situationer där polisen inte kan bistå medborgare och gå in i till ex-empel en förort.

— Polisens operativa högsta ledning borde därför ha varit intensivt delaktig i att bereda stra-tegin bland annat på styrgruppsnivå. Den innehar en övergripande operativ kompetens och an-svar för landets polisarbete. Det har varit en brist vid beredningen av strategin.

6. Kompletterande framställningar för bättre inre säkerhet och bekämpning av hot som aktu-aliserats vid utfrågningen av sakkunniga

I denna punkt i utlåtandet antecknar utskottet vad som kommit fram vid utfrågningen av sakkun-niga i termer av kompletterande framställningar för att utvärderas och i förekommande fall beak-tas vid den slutliga utformningen av strategin och även vid dess genomförande.

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

Som tillägg föreslås **som ett av strategins huvudmål att** (s. 7, 8):

— *myndigheternas responsförmåga och egenskydd tryggas.*

Motivering: Myndigheternas responsförmåga är en basal förutsättning för bekämpning av alla nya och även gamla hot. Polisen och övriga säkerhetsmyndigheter måste omedelbart kunna reagera i hela riket när något händer. Vi har helt enkelt inte råd med fördröjd responstid. Situationer kan börja utvecklas snabbt och på ett oförutsägbart sätt. Det är av central betydelse att bevara responsförmågan och att som stöd för den utveckla bekämpningsförmåga genom tidsenlighet i kompetens, lagstiftning och redskap. Det bidrar till att skapa och upprätthålla samhällsfreden och en känsla av trygghet och förebygger att hot och kriminalitet förverkligas. Det handlar om att trygga polisens och de övriga myndigheternas resurser.

Samtidigt är det av yttersta vikt med avseende på samhällets säkerhet och levnadsvillkoren överhuvudtaget att trygga kritiska objekt (bland annat cybersårbarhet, energi, informationsförmedling och kritiska lokaler).

Som tillägg föreslås **som en del av strategins åtgärder** (s. 8.):

— *informationsutbyte.*

Motivering: I centrum för bekämpningen av hot och för säkerhetsarbetet som helhet står faktabaserat ledarskap som kräver utbyte, analys och förädling av information. Enbart information är inte tillräckligt. Därför är det viktigt att ha ett effektivt informationsutbyte och att ta med hela den nationella kapaciteten för att förädla informationen. Världsläget kräver en ny typ av insyn i informationsutbytet; strukturer av silokaraktär bör upplösas och det bör förhindras att de sprids.

Informationsutbytet bör därför lyftas synligt fram i förteckningen över åtgärder, exempelvis i facket för analys och framsyn, eller ännu bättre som en separat åtgärd.

Globalt ömsesidigt beroende, s. 9 och/eller s. 10—11 **samhällsutveckling** och/eller s. 12 **den ekonomiska utvecklingen** och/eller s. 17 **Global säkerhetspolitisk miljö**.

Det föreslås tydligare uttryck för en tanke med följande riktning:

Globala yttringar har konkretiserats i hela riket. Samtidigt har arbetstillfällena gått förlorade särskilt på fabriksorter, vilket tillsammans med övrig osäkerheten och invandringssituationen bidrar till att öka extremt tänkande, polarisering och hatspridning.

Teknik, s. 9 och/eller s. 11 **teknisk utveckling**, och/eller s. 17 **accelererande strukturomvandling inom teknik**

Det föreslås uttryck för en tanke med följande riktning:

Företag och medborgare använder allt mer olika slags datasystem och nättjänster. Detta avspeglas direkt i hur cybermiljön har blivit ett dagligt inslag i polisens verksamhet, både inom upprätthållandet av säkerhet och brottsutredningen. Antalet brott som begås på nätet eller delvis via nätet ökar allt snabbare och dessutom har en del av den "traditionella" brottsligheten flyttat över till

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

nätet. Samtidigt får det digitala bevismaterialet från datorer och nättjänster en framträdande roll och blir också viktigt i utredningen av andra brott än cyberbrott. Vid sidan av polisens egen digitala kriminalteknik ingår det i arbetet att begära elektroniskt bevismaterial från andra länder.

I framtiden kommer de uppkopplade enheterna och nätbaserade tjänsterna att öka i fråga om både mängd och urval. Allt fler kommer att använda datanät, framför allt i utvecklingsländer. Sakernas internet (IoT), maskininlärning, artificiell intelligens, robotisering och mångsidigare tjänster exempelvis inom finansbranschen (Fintech) tillför samhället betydande nya tjänstekoncept. Men samtidigt ökar cyberhoten och därmed också myndigheternas behov av att följa med i utvecklingen.

Samtidigt som cybervärlden kan användas för att begå brott kan den också vara ett viktigt instrument för hybridpåverkan. Det kan till exempel ta sig uttryck i att någon olovligt manövrerar olika automatiserade system i syfte att orsaka skada. Automatiserade system styr industriella produktionssystem eller ser till att kritiska system som är livsviktiga för samhället fungerar, så som vattentjänster, energiproduktion och transportsystem. Ett hypotetiskt men realistiskt exempel kan vara ett cyberangrepp som stoppar pappersmaskinerna; det kan under bara några timmar förorsaka ett företag betydande ekonomisk förlust. Ett annat scenario kan vara att störa trafikstyrningssystemet vilket skulle medföra att samhällsfreden vacklar och att det eventuellt uppstår betydande materiella eller personella skador.

Demokratin och de traditionella institutionerna försvagas, s. 9 och/eller Internationella relationer, s 13

Det föreslås uttryck för en tanke med följande riktning:

I fråga om demokratin har det auktoritära och nationalismen kommit att utmana existerande strukturer i väst som bygger på liberalism. Retoriken betonar strävan efter storhet och en populistiskt färgad retorik. Tanken är att liberala värderingar och politiska ståndpunkter bara erbjuder samma gamla modeller som en betydande del av folket inte längre tror på och som inte har förmått lösa de nya globala problemen såsom situationen med asylsökande.

Svårigheter med föregripande säkerhet (s. 14)

Det föreslås motiveringar som stöder det föreslagna nya huvudmotivet i strategin:

Myndigheternas responsförmåga är en basal förutsättning för bekämpning av alla nya och även gamla hot. Polisen och övriga säkerhetsmyndigheter måste omedelbart kunna reagera i hela riket när något händer. Vi har helt enkelt inte råd med fördröjd responstid. Situationer kan börja utvecklas snabbt och på ett oförutsägbart sätt. Det är av central betydelse att bevara responsförmågan och att som stöd för den utveckla bekämpningsförmåga genom tidsenlighet i kompetens, lagstiftning och redskap. Det bidrar till att skapa och upprätthålla samhällsfreden och en känsla av trygghet och förebygger att hot och kriminalitet förverkligas. Det handlar om att trygga polisens och de övriga myndigheternas resurser.

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

Samtidigt är det av yttersta vikt med avseende på samhällets säkerhet och levnadsvillkoren överhuvudtaget att trygga kritiska objekt (bland annat cybersårbarhet, energi, informationsförmedling och kritiska lokaler).

Förslag: en ny punkt som metod för att nå ett mål i åtgärdsprogrammet (s. 18)

En befattning som hybridanalyskoordinator inrättas i samband med Statsrådets lägescentral (s. 18).

I fråga om hybridhot ska *hybridanalyskoordinatorn* på statsrådets nivå utveckla och stödja förmågan att identifiera och analysera hybridhot ur operativ synvinkel (överlappar inte den strategiska Hybrid COE). Behovet är uppenbart för att utveckla en gemensam lägesbild och systematiska operativa handlingsmodeller.

Senare kan huvudmålet vara att inrätta *statsrådets hybridanalyscentral*. Inom IM har grundtanken bakom Hybridanalyscentralen varit att planera analysfunktionen i samband med statsrådets kanslis lägescentral (VNTIKE), dock utan att funktionen blir en fast del av VNTIKE.

Ansvarig part IM.

Åtgärdshelhet 2: Behörighet och kapacitet (s. 19—21)

Speciellt viktigt är att till det nuvarande strategiutkastet foga särskilt följande:

- att utveckla bestämmelserna om handräckning: snabbare beslutsprocess vid handräckning särskilt i fråga om militära maktmedel, Gränsbevakningsväsendets rätt att ge handräckning som omfattar militära maktmedel också på landområden vid bekämpning av terroristbrott, utvidgning av handräckning som omfattar militära maktmedel till att förhindra och avbryta också andra allvarliga brott än terroristbrott (allvarliga störningar i allmän ordning och säkerhet/hybrid)
- Inom cybersäkerhet utveckling av egenskydd och säkerställande av beredskap och återhämtningsförmåga vid cyberangrepp.

Åtgärdshelhet 4: Säkerhetskompetens och kriställighet

Det föreslås komplettering av metoderna för att nå målet:

- Ökning av forskningsbaserad kunskap om bland annat följande teman: 1) hurdan propaganda som uppviglar till terrorism och annat material riktas mot Finland i Internet, 2) utvecklingen av en radikal islamistisk miljö i Finland, 3) hybridforskning
- Ökad kompetens hos myndigheter, inom privat sektor bland medborgarna särskilt om nya hot inklusive identifiering av informationspåverkan (bland annat HybridCOE).

7. Komplettering av separat åtgärdsplan för inrikesministeriets förvaltningsområde

På grundval av utfrågningen av sakkunniga inkluderar utskottet i sista delen av sitt utlåtande det separata material som är avsett för verkställandet av strategin och som gäller inrikesförvaltning-

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

en. Utskottet menar att framställningar från den operativa expertisen bör utvärderas mer detaljerat och i mån av möjlighet utnyttjas i strategiarbetet och i upprätthållandet av den inre säkerheten.

Åtgärder i anslutning till förebyggande verksamhet

- Skyddet för den kritiska infrastrukturen och mjuka mål inom inrikesministeriets förvaltningsområde stärks
- Strategin för bekämpning av terrorism uppdateras
- Strategin för polisens förebyggande verksamhet uppdateras
- Verkställandet av det nationella åtgärdsprogrammet för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism fortsätter och resurserna tryggas under ledning av inrikesministeriet
- Representanter för myndigheterna och för ärendet centrala organisationer utbildas systematiskt i att identifiera våldsbejakande radikaliserings och i förebyggande verksamhet
- Rapporten "Ehdotus viranomaisten yhteistyön järjestämiseksi toiminnassa taistelualueelta palaaajien kanssa" (Förslag till anordnande av myndighetssamarbete i verksamheten med personer som återvänder från konfliktområden, godkänd av ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten och rättsvården den 29 mars 2017) verkställs
- Radikaliserings i fängelser förebyggs bland annat genom att utveckla EXIT-verksamheten (JM)
- Verksamheten utvecklas så att det ingrips effektivt i våldsbejakande radikaliserings och också på andra än straffrättsliga grunder, exempelvis genom tjänster som tillhandahålls av kommunerna och organisationerna. Koordineringen av verksamheten och hänvisningen till tjänster utvecklas
- Effektivare användning av ankarmodellen
- Polisutbildare hänvisas till internationella uppdrag
- Vid sidan av myndighetsåtgärderna effektiviseras redan befintliga tjänster, bland annat RADINET-verksamheten
- Ökning av forskningsbaserad kunskap om bland annat följande teman: 1) hurdan propaganda som uppviglar till terrorism och annat material riktas mot Finland i Internet, 2) utvecklingen av en radikal islamistisk miljö i Finland, 3) hybridforskning

Åtgärder som gäller avslöjande

- Datasystem utvecklas för att bättre motsvara omvärldskraven och datatekniska möjligheter
- Centralkriminalpolisens analysarbete och hela polisens olika processer för behandling av tips om terror- eller våldshot utvärderas och utvecklas

Åtgärder som gäller förhindrande

- Processen för målpersoner för terrorismbekämpning effektiviseras bland annat genom att förbättra informationsutbytet och stärka det gemensamma arbetet med risk- och hotbedömning
- Distributionen av Skyddspolisens rapportering säkerställs i polisstyrelsen
- Cyberbrottsbekämpningens funktionsförmåga och cyberskyddet effektiviseras
- Funktionsförmågan för polisens informationstjänstcentral effektiviseras

Åtgärder som gäller störningssituationer

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

- Polispatrullerna ökas – polisens första insats förbättras genom effektivisering i fråga om tillräcklig kapacitet och regional täckning
- Polisens operativa kapacitet utvecklas genom relevanta materialanskaffningar
- Polisens data- och kommunikationstekniska kapacitet utvecklas
- Polisens operativa kapacitet fördelas jämnt – personalplanering och materielanskaffning ska bli långsiktigare och räcka över budgetåret
- Kapaciteten för polisens informationsförmedling säkerställs
- Övning före EU-ordförandeskapet – med fokus på strategiskt och operativt ledarskap, fältarbete, välfungerande lednings- och signalsystem, välfungerande reservsystem och medborgarinformation
- Beredskapen för strategisk informationsförmedling säkerställs
- Lednings- och informationsförbindelserna säkerställs
- Bättre säkerhet i fartygstrafiken
- Ett nytt system för informationsutbyte som når upp till skydds-/säkerhetsklassificeringsnivå II utvecklas särskilt för elektroniska dokument
- Säkerhetslösningarna för polisens fastigheter förbättras

Lagstiftningsmässiga metoder

- Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet: vid totalrevideringen måste det säkerställas att lagen svarar mot behov relaterade till underrättelse, kriminalunderrättelse, brottsbekämpning och analys till följd av förändringar i omvärlden
- Lagstiftningen om kompletterande polispersonal förnyas i skyndsam ordning / reservpolisen (RESPO) tas i bruk: RESPO:s användningsområde planeras bli störningssituationer i normalförhållanden och undantagsförhållanden i uppgifter som stöder det egentliga polisarbetet. På så sätt skapas en central mekanism för reglering av polisens beredskap
- Bestämmelser om handräckning: snabbare beslutsprocess vid handräckning särskilt i fråga om militära maktmedel, Gränsbevakningsväsendets rätt att ge handräckning som omfattar militära maktmedel också på landområden vid bekämpning av terroristbrott, utvidgning av handräckning som omfattar militära maktmedel till att förhindra och avbryta också andra allvarliga brott än terroristbrott (allvarliga störningar i allmän ordning och säkerhet/hybrid)
- Polislagens insatsregler och vissa bestämmelser i statstjänstemannalagen justeras
- Lagstiftningen om militär och civil underrättelseverksamhet: polisens rätt till information måste säkerställas genom en paragraf om brandmur och å andra sidan måste polisens förmåga att förädla information tryggas för att garantera den övergripande säkerheten
- Direktivet om terroristbrott verkställs
- Utlänningslagen och nationalitetslagen samt återsändningar; återtagande av uppehållstillstånd, förlust av medborgarskap, indragning av flyktingstatus, ändring av grunderna för tagande i förvar (Polisstyrelsen förslög i september 2016 att grunderna för tagande i förvar i utlänningslagen ska ändras så att tagande i förvar är möjligt om en person på grund av sina gärningar eller yttranden kan bedömas orsaka överhängande fara för allmän ordning och säkerhet). I så fall abstraheras grunden för hotet, men förblir hållbar i fråga om grundläggande rättigheter. Ändå möjliggörs tagande i förvar tidigare än nu. Det handlar om att polisen ska kunna agera och värna om säkerheten redan innan hotet konkretiseras
- Bekämpningen av olaglig inresa och återsändningar; effektivare utredning av brott mot utlänningslagen, beslagstagande av resedokument medan asylprocessen pågår, utfärdande och återtagande av uppehållstillstånd, välfungerande återsändningsavtal (Irak brådslande)

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

- Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet; statens säkerhet som nu används som grund för sekretess bör täcka in också sekretess i anslutning till hot mot den nationella säkerheten
- Polislag; polislagen bör kompletteras med spaning och kvarstad som meddelas i efter-skott; med hjälp av dem kan terroristbrott avslöjas och förebyggas.

Polisens personalresurser i Norden

- polisens personalresurser tryggas (se den nordiska jämförelsen)

Finlands situation i fråga om antalet poliser skiljer sig från utvecklingen i de nordiska länderna (källa: Polisstyrelsen).

*Danmark har inga prognossiffror för 2020.

Land	Polismän 2017	Polismän 2020	Invånare 2017	Poliser per 1 000 in- vånare 2017	Poliser per 1 000 in- vånare 2020	Ökningsbe- hov i Finland, om nivån ska vara densamma som i de andra nordiska länderna 2017
Danmark *	10 621	0	5 714 912	1,86		+3 103
Sverige	19 176	21 403	10 023 893	1,91	2,14	+3 406
Finland	7 200	6 777	5 543 860	1,30	1,22	
Norge	9 600	11 200	5 267 146	1,82	2,13	+2 904
Island	670	670	334 666	2,00	2,00	+3 898

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDE

Förvaltningsutskottet föreslår

att inrikesministeriet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FvUU 22/2017 rd

Helsingfors 14.9.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent (delvis)
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Mika Kari sd
medlem Elsi Katainen cent
medlem Kari Kulmala blåa
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Wille Rydman saml
medlem Joona Räsänen sd (delvis)
medlem Vesa-Matti Saarakkala blåa
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.